

ТЕМА:

Велика Британія у другій половині ХХст. – на початку ХХІст.

Лекція №31

ПЛАН:

- 1. Повоєнне відновлення Великої Британії;
- 2. Ліквідація Британської колоніальної імперії;
- 3. Від “Тетчеризму” до “Третього шляху” Т. Блера;
- 4. Велика Британія на початку ХХІст.

Королева Єлизавета II та її чоловік герцог Единбурзький на відкритті сесії парламенту.

ОПОРНІ ТЕРМІНИ ТА ДАТИ:

- Опорні поняття:
- Колоніальна імперія;
- Британська співдружність;
- Тетчеризм;
- Монетаризм;
- Опорні дати:
- 1969р – загострення кризи в Ольстері;
- 1973р – вступ Великої Британії в ЄЕС;
- 1979 – 1997рр. – перебування при владі М.Тетчер
(період “Тетчеризму”);
- 2010р – обрання прем’єр – міністром Д.Камерона

Актуалізація опорних знань:

- Які наслідки для Великої Британії мала Перша світова війна?
- Які території входили до складу Британської імперії в 1919 – 1945 роках?
- Які політичні партії визначали внутрішню і зовнішню політику країни міжвоєнний період?
- Які наслідки для Великої Британії мала Друга світова війна?

1. Повоєнне відновлення Великої Британії

:

■ Наслідки Другої світової війни

Показники	Характеристика
Людські втрати	<ul style="list-style-type: none"> Загинуло 265 тис. військових (без урахування втрат 100 тис. осіб країн Співдружності та імперії) та 70 тис. осіб мирного населення
Матеріальні втрати	<ul style="list-style-type: none"> Становили чверть національного багатства (30 млрд дол.); внутрішній борг збільшився у 3 рази, зовнішній — на 21 млрд фунтів стерлінгів
Територіальні зміни	<ul style="list-style-type: none"> Початок отримання незалежності Британськими колоніями
Соціально-економічні наслідки	<ul style="list-style-type: none"> Падіння ВВП до рівня 1936—1937 рр. Фінансова і паливна кризи. Безробіття сягало 2 млн осіб
Політичні зміни	<ul style="list-style-type: none"> Поразка консерваторів на перших повоєнних виборах, прихід до влади лейбористів

На основі даної таблиці визначте:

Які політичні партії перебували при владі у Великій Британії в післявоєнний період?

■ Прем'єр-міністри Великої Британії у повоєнний період

Ім'я	Роки перебування при владі	Партійна приналежність	Ім'я	Роки перебування при владі	Партійна приналежність
К. Етлі	1945—1951	Лейборист	Е. Хіт	1970—1974	Консерватор
В. Черчилль	1951—1955	Консерватор	Г. Вільсон	1974—1976	Лейборист
А. Іден	1955—1957	Консерватор	Дж. Каллаген	1976—1979	Лейборист
Г. Макміллан	1957—1961	Консерватор	М. Тетчер	1979—1990	Консерватор
А. Д. Хьюм	1961—1964	Консерватор	Дж. Мейджор	1990—1997	Консерватор
Г. Вільсон	1964—1970	Лейборист	Тоні Блер	1997—до сьогодні	Лейборист

НАГАДАЙТЕ: Які політичні погляди сповідували названі політичні партії? (інтереси яких соціальних верств забезпечували)

Діяльність уряду К.Еттлі (1945 – 1951рр.)

Націоналізація
Англійського банку

вугільної та
газової
промисловості

телеграфу и
радіозв'язку

Цивільної авіації

Водного и з/д
транспорту

Чорної
металургії

Компенсація

Підвищив зарплату

Підвищені допомоги
по безробіттю.

Пенсії

Створена
національна служба
з охорони здоров'я

Відновлено
довоєний рівень
виробництва

К.Еттлі

Діяльність уряду У.Черчілля (1951 – 1955рр)

- **Основні заходи:**
- Збереження статусу великої держави. Створення власної ядерної зброї.
- Збереження якомога більшої частини Британської імперії. Стимування розпаду імперії.
- Тісний союз з США. Координація зовнішньої політики.
- Зміцнення фінансової системи, повернення довіри до фунта стерлінга.
- Здійснення часткової денационалізації, скорочення соціальних програм.

У 1952 р. помер король Георг VI, на престол вступила його донька Єлизавета II.

У той же час в 90-і роки падав престиж англійської монархії, скандали, розлучення, з'ясування відносин у королівській родині стають надбанням суспільства. У 90-і роки, після смерті принцеси Діани, впав авторитет і королеви Єлизавети II.

Єлизавета II

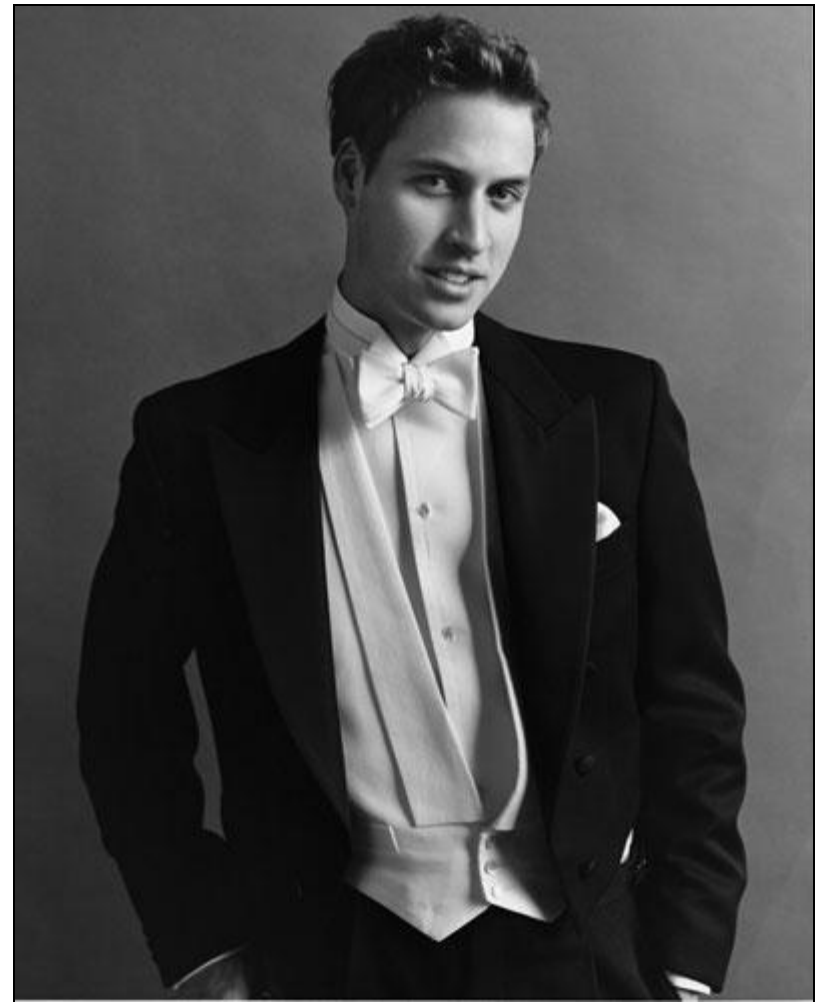
Принцеса Діана

*Весілля принца
Чарльза і леді Ді.*

Єлизавета II

*Принц Вільям, син принца
Чарльза, спадкоємець
британського престолу.*

2. Ліквідація Британської колоніальної імперії

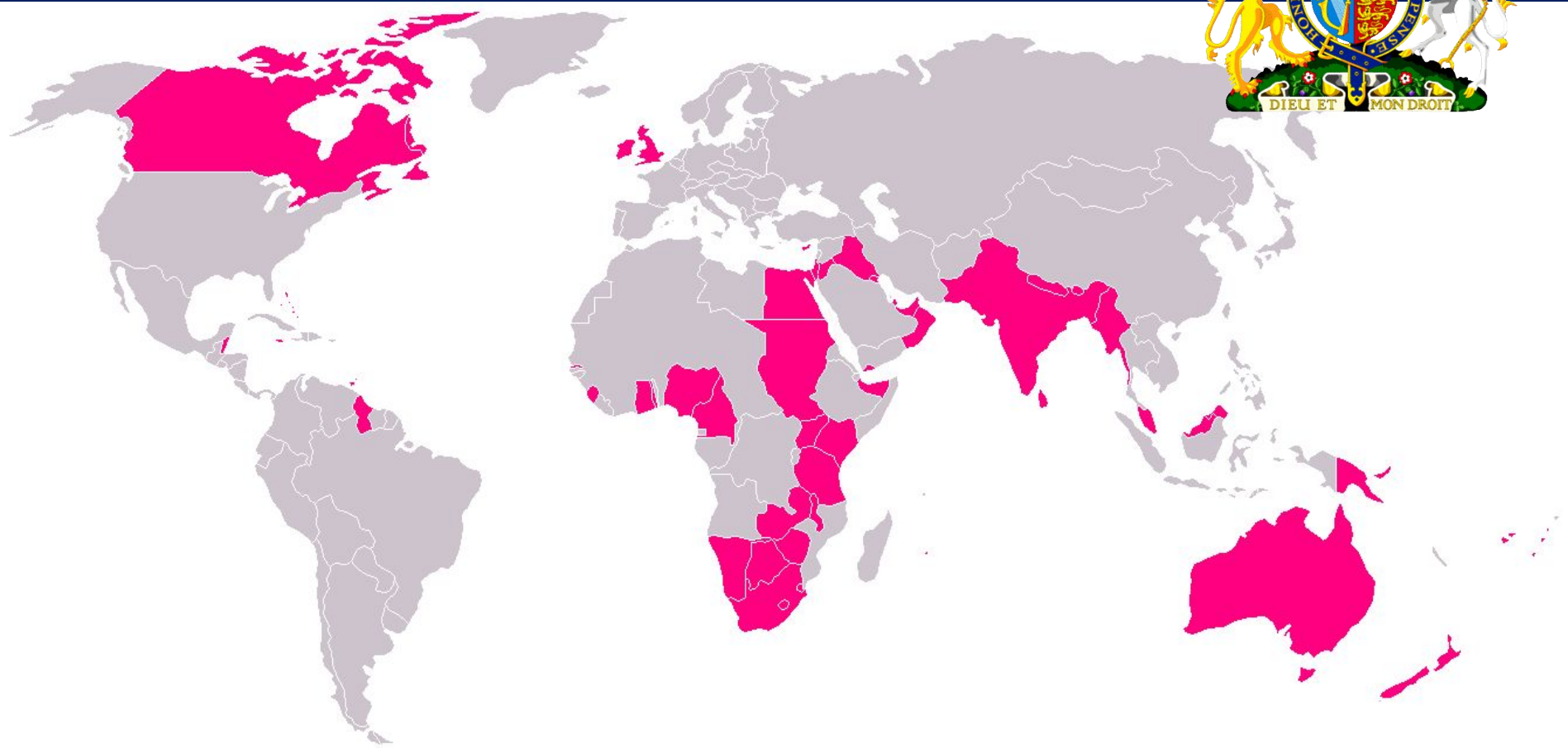
Роки	Подія
1947р	Поділ британцями Індії на дві незалежні держави – Індію та Пакистан
1948р	Визнання незалежності о.Цейлон (Шрі – ланка)
1957р	Проголошення незалежності Гани
1960р	Проголошення незалежності Нігерії
1962р	Проголошення незалежності Уганди
1963р	Проголошення незалежності Кенії та Малайзії
1964р	Проголошення незалежності Танзанії, Замбії.....

1947 – **Співдружність націй** (50 держав) – міжнародна міждержавна організація країн, що входили до Британської імперії.

Велика Британія

Домініони

Колишні колонії

Британська імперія до 1945 рр.

3. Від “Тетчеризму” до “Третього шляху” Т. Блера

Там, де розлад, ми повернемо гармонію. Там, де помилки, ми скажемо правду. Там, де сумніви, ми повернемо віру. А там, де відчай, ми принесемо надію.

**Маргарет Тетчер
- 1979-1997 рр.**

**Тоні Блер
1997-2007р.р.**

Криза 70-х років ХХ ст. – Англія – “хвора людина Європи”

- **Складові «англійської хвороби»:**
- **постімперський синдром;**
- **економічне відставання, втрата колишніх позицій;**
- **Ольстерська проблема;**
- **«егоїзм» профспілок (зловживання страйками).**

Діяльність лейбористських урядів (1964 – 1970, 1976 – 1979рр.)

Ольстерська проблема

- Ірландська проблема :
- ❖ Надання Ірландії незалежності;
- ❖ У складі Великобританії залишилось 6 графств Північної Ірландії, заселених переважно протестантами.
- ❖ Католицька меншість Ольстера розпочала боротьба за громадянські права.
- ❖ Конфлікт між ірландцями-католиками та англійцями-протестантами;
- ❖ 1969р. - введення в Ольстер англійських військ;
- ❖ Ірландська республіканська армія (ІРА) розпочала терор проти англійських солдат.
- ❖ Вимоги широкої автономії звучали в Шотландії та Уельсі.

Бої в Ольстері, 70- роки.

Маргарет Тетчер - 1979-1997 рр.

- **Неоконсерватизм**
- **Монетаризм** – економічна теорія, згідно з якою кількість грошей в обігу є визначальним чинником формування господарської кон'юктури (причина інфляції полягає в перевищенні темпів зростання кількості грошей, що перебувають в обігу, над темпами збільшення економічного продукту)

Принципи монетаризму:

- Вільний ринок
- Мінімум втручання держави в господарче життя
- Рентабельність та ефективність
- Негативне ставлення до робітничого руху
- Заперечення принципу соціальної справедливості
- Ворог №1 не безробіття, а інфляція

Там, де розлад, ми повернемо гармонію. Там, де помилки, ми скажемо правду. Там, де сумніви, ми повернемо віру. А там, де відчай, ми принесемо надію.

Тетчеризм

■ «Тетчеризм»

Характеристика	
Основні заходи	<ul style="list-style-type: none"> • Підтримка приватного підприємництва як основи економіки. • Відмова від жорсткої регламентації бізнесу. • Денаціоналізація (приватизація) нафтової промисловості, авіапромисловості та вантажного транспорту, частини комунальної власності. • Обмеження прав на страйки, звуження сфери діяльності профспілок. • Зменшення податкових ставок, збільшення опосередкованих податків. • Перегляд соціальних програм. • Підтримка приватної освіти та охорони здоров'я
Позитивні результати	<ul style="list-style-type: none"> • Подолання кризових явищ, покращення економічної кон'юнктури. • Високі темпи економічного зростання. • Приток закордонних інвестицій. • Структурні зміни в економіці на основі наукоємких технологій. Модернізація традиційних галузей промисловості: суднобудівної, металургійної, вугледобувної. • Скорочення державного сектору, підвищення його рентабельності. • Низькі темпи інфляції. Бездефіцитний бюджет. • Більшість англійців стали власниками нерухомості. • Пожвавилась економічна активність населення. Зменшилось безробіття
Негативні наслідки	<ul style="list-style-type: none"> • Збільшення плати за комунальні послуги та транспорт. • Широкий страйковий рух. • Зростання воєнних витрат. • Безробіття, зумовлене структурними змінами в економіці

*Залізною рукою Тетчер починає проводити політику боротьби з кризою.
Наступником Тетчер і тетчеризму в 1990 р. Стає
Д. Мейджор.*

*Жорстке регулювання
держ витрат.*

*Зниження соціальних
витрат*

*Приватизація
державної власності*

*Розпродаж житлового
фонду*

*Жорстке придушення
страйків*

Заохочення бізнесу

Безробітних 3 млн.

*Створення дрібних
власників*

*2/3 британців- середній
клас*

*Розвинутий дрібний
бізнес*

*Різне зростання
виробництва*

*Британія- 5-та в
світовій економіці.*

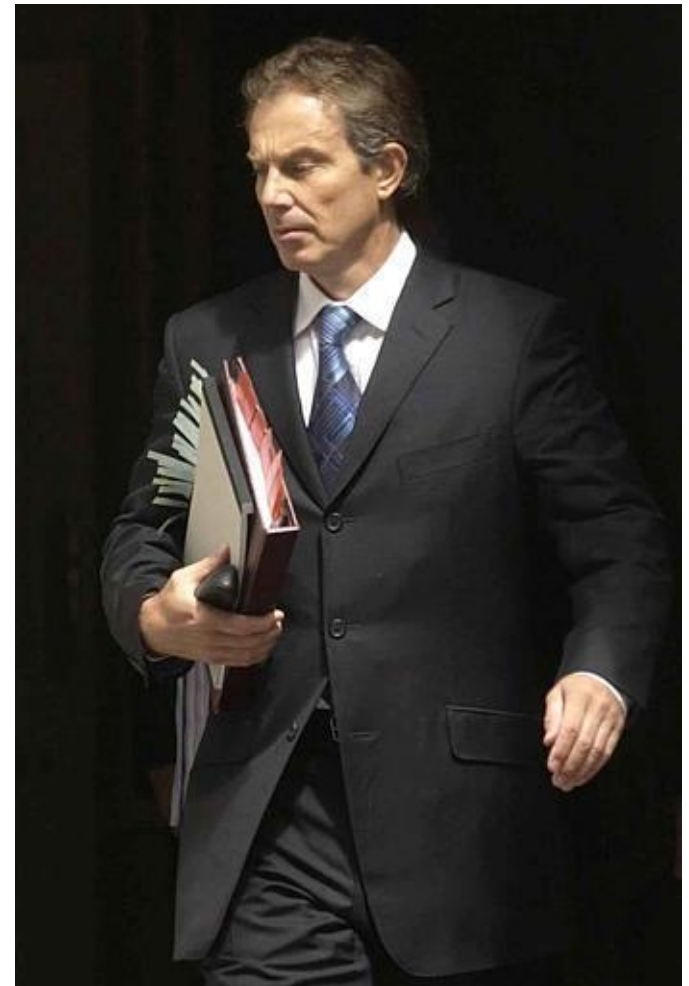

*Д.Мейджор. Прем'єр з
1990-1997 рр.*

«Третій шлях» Е.Блера

Ідеологія "нових лейбористів",
у якій об'єдналися ринкові
цінності та ідеали соціальної
справедливості

- Реформи:
- Реформа конституційної устрою – сформовані регіональні парламенти в Шотландії та Уельсі;
- Реформи системи освіти та охорони здоров'я;
- Політичне урегулювання Ольстерської проблеми;
- Зменшення безробіття, збільшення соціальних витрат.

*Е.Блер. Прем'єр з
1997-2007 рр.*

Після 16 років правління консерваторів в 1997 р. до влади прийшли лейбористи. Як і в США новий прем'єр Е. Блер, проголосив «третій шлях». Він виступав за розширення соціальної бази. Проголошувалася головним Людина та її бажання і проблеми. Після відставки Блера в 2007 р. прем'єром став Г. Браун.

*Е.Блер. Прем'єр з
1997-2007 рр.*

*Д.Камерон. Прем'єр з
2010 -*

Зовнішня політика в 40-70-х роках

Правління лейбористів	Правління консерваторів
Американці отримали право розташовувати на території Англії ядерну зброю; Початок деколонізації, поява Британської співдружності, дотримання принципу атлантизму; 1964 – 1970, 1974 – 1979 – поглиблення зв'язків з СРСР; 1975 – підписання Заключного акту Наради в Гельсінкі	Дотримання принципу атлантизму; Виступає за нормалізацію відносин з СРСР; Сприяє еволюції Британської колоніальної імперії в Співдружність; 1970 – 1974 – загострення відносин з СРСР; 1973 – Велика Британія вступає а ЄЕС

Як ви оцінюєте зовнішньополітичний курс лейбористів і консерваторів?

- Після Другої світової війни Англія остаточно втратила свою першість у світі. Почався розпад Британської колоніальної імперії. Цей процес виявився занадто болючим для Англії.
- «Англійська хвороба» настільки сильно вразила країну, що здавалась, Англія ніколи вже не посяде місце серед провідних країн світу.
- Проте завдяки діяльності М.Тетчер Англія посіла гідне їй місце у світі.